

Veehouderij kan voederbiet niet vergeten

De plantenveredelingsbedrijven Limagrain en KWS blazen de teelt van voederbieten nieuw leven in. Ook loonbedrijven zien een markt voor het eeuwenoude gewas, dat wordt geroemd door veehouders om zijn productieverhogende effect.

Het lijkt geen twijfel dat de voederbietenteelt klimatologisch zeer geschikt is in Nederland. Ooit werd er meer dan 50.000 hectare voederbieten geteeld, kort na de Tweede Wereldoorlog. Sinds de introductie van snijmaïs nam de teelt echter jaar op jaar af. In 2000 telde het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) nog 8.900 hectare in heel Nederland. Maar sindsdien is de teelt vrijwel helemaal verdwenen, blijkt uit de cijfers van het CBS. In 2013 bleef de teller

steken op ruim 2.500 hectare. Dit ondanks de hoge hectare-opbrengsten van het familielid van de suikerbiet. En niet te vergeten het melkproductie verhogende effect van het suikerrijke product, dat de smakelijkheid van het rantsoen verhoogt.

0,10 procent eiwit

Bij tijd en wijle komt de teelt van

voederbieten in de media weer in de belangstelling te staan. Dit keer is veehouder Robert Welhuis uit Wapse (DR) pleitbezorger van het roodgele knolgewas. Op een loonwerkerscongres begin februari in Steenwijk (OV) was hij uitgenodigd om over zijn positieve ervaringen met het 'derde gewas', naast gras en maïs, op zijn melkveebedrijf te vertellen. Sinds hij voederbieten door zijn rantsoen laat mengen,

Voederbieten zijn onverslaanbaar in de combinatie van voederwaarde en productie per hectare.

heeft hij het eiwitgehalte in de melk met bijna 0,10 procent zien stijgen. Het kan niet anders of dat is aan de voederbieten te danken, concludeert Welhuis. Dus zaait hij dit jaar voor het derde jaar op rij een beperkt deel van zijn land in met voederbieten.

Loonbedrijf

Het loonbedrijf verzorgt de teelt, die veel overeenkomsten heeft met de suikerbietenteelt. Niet iets dat je er als veehouder zomaar even bij doet. Gelukkig zijn de kosten voor gewasbescherming en oogst van voederbieten niet veel hoger dan die van een graangewas of van snijmaïs. Voederbieten verbouwen vergt kennis van ziekten en plagen. Vruchtwisseling is noodzakelijk omdat het bietencystealtje het gewas gebruikt als waardplant. Ook de ziekten rhizomanie en rhizoctonia kunnen de teelt laten mislukken. Het weerhoudt Welhuis er allemaal niet van om door te gaan. Hij laat de knollen tegelijk met de snijmaïs inkuilen. Die combinatie in een verhouding van 1 : 8 zorgt voor een prima conservering. Mits het drogestofgehalte van de snijmaïs ten minste 35 procent bedraagt. Je zou denken dat de maïs kuil verontreinigd raakt met grond die aan de bieten blijft kleven, maar het ruwasgehalte van het rantsoen is nauwelijks hoger dan normaal.

Rantsoentechnisch

De kunst is om de voederbiet op de juiste manier te rooien. Machines die de knol aan het blad uit de grond trekken, veroorzaken de minste tarra. Tegenwoordig zijn er ook voederbietenrassen op de markt waar minder grond aan blijft kleven. Ze zijn ronder en gladder van vorm en bevatten nauwelijks nerven. Welhuis heeft de voermechanisatie uitbesteed aan loonbedrijf Oostr, eveneens uit Wapse. Dankzij de frees op de zelfladende

voermachine van Oostr worden de knollen door de maïs kuil heen versnipperd. Per koe verstrekt de loonwerker ongeveer 15 kilo per dag, goed voor een besparing van 2 tot 2,5 kilo krachtvoer per dag, schat Welhuis. Hij rekent met een voederwaarde van 1.100 VEM per kilo droge stof en een suikergehalte van ten minste 700 gram per kilo droge stof. De versnippering van de bieten voorkomt dat de koeien het voer gaan selecteren, op zoek naar bietendeeltjes die zo smakelijk zijn. Gebeurt dat wel, dan bestaat er kans op pensverzuring vanwege het hoge suikergehalte. Versnipperen kan ook met reinigingsstommels, gekoppeld aan een voorlader. Voederbieten zijn niet geschikt om aan droge koeien te voeren, vanwege het hoge calciumgehalte waardoor melkziekte na het afkalven kan optreden.

België

In België is de voederbiet dankzij het gemengde karakter van veehouderijbedrijven minder naar de achtergrond verdwenen dan in Nederland. In combinatie met snijmaïsrijke rantsoenen wint het gewas in België aan populariteit, dankzij gunstige melkproductiecijfers. Anders dan in Nederland doen de Belgen nog steeds officieel rassenonderzoek bij voederbieten. Er staan acht rassen op de lijst (zie www.ilvo.vlaanderen.be). Bij het samenstellen van de lijst is vooral gelet op de kenmerken rooiwijze, wijze van vervoederen en productiecapaciteit. Er staan twee rassen van de Nederlandse plantenveredelaar Limagrain op deze lijst: Ribondo en Rialto. Rialto is een rhizoctonia-tolerant ras, waardoor de kans op aantasting door de bodemschimmel kleiner wordt. Ribondo vergroot de weerstand tegen rhizomanie (virus) en cercospora (bladschimmel). Limagrain brengt sinds 2012 de teelt van

voederbieten weer meer onder de aandacht in Nederland. Want het gewas is onverslaanbaar in voederwaarde en opbrengst per hectare, constateert commercieel manager veehouderij Jos Groot Koerkamp. Dat is in tijden van stijgende grondstofprijzen voor krachtvoer een belangrijk gegeven. „De voederbiet heeft een gunstig effect op de melkproductie en het vet- en eiwitgehalte, en de goede smakelijkheid van het gewas bevordert de ruwvoeropname”, vindt Groot Koerkamp.

Demovelden

Ook plantenveredelingsbedrijf KWS ziet het perspectief toenemen voor de teelt van voederbieten. Dit komt vooral dankzij de hoge vlucht die de teelt van voedergewassen voor de productie van biogas heeft genomen in Duitsland. Er zijn enkele nieuwe voederbietenrassen met een hoger drogestofgehalte veredeld. Dit komt de conservering ten goede, vertelt specialist Marcel Arts. „Snot kun je niet bewaren.” Komend groeiseizoen gaat KWS op tien plaatsen in Nederland demovelden aanleggen om de teelt van voederbieten als ‘derde gewas’, naast snijmaïs en grasland, weer onder de aandacht te brengen.

Mineralenboekhouding

Vergeleken met snijmaïs hebben voederbieten als voordeel dat een startgift met fosfaatkunstmest niet nodig is. Dat verruimt de mogelijkheden in de mineralenboekhouding. Ook onttrekt het knolgewas veel meer stikstof dan het stengelgewas snijmaïs, dankzij het veel langere groeiseizoen. Om die reden wordt er in België verondersteld dat de teelt van voederbieten zelfs zou kunnen bijdragen aan derogatie, dat de mestplaatsingsruimte vergroot. ■

Bouwplan en hectaretoeslag

De term ‘derde gewas’ is in zwang geraakt sinds de introductie van het nieuwe Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB). Vanaf 2015 moeten degenen die in aanmerking willen komen voor hectaretoeslag ten minste drie verschillende gewassen verbouwen, tenzij het voedergewassenareaal uit minimaal 75 procent grasland bestaat. Wie meer dan 30 hectare bouwland bewerkt, moet sowieso drie gewassen telen en 5 procent van het areaal bestemmen als ecologisch focusgebied. Dit zijn de grote lijnen van het nieuwe toeslagenbeleid, dat in detail nog door de Nederlandse overheid moet worden uitgewerkt. Halverwege dit jaar komt er naar verwachting meer duidelijkheid over de precieze invulling. In de ecologische focusgebieden krijgt de teelt van vlinderbloemige gewassen een stimulans. Luzerne is een mogelijkheid op bepaalde gronden, maar ook gewassen als veldbonen en soja worden genoemd als invulling van de ecologische focusgebieden. Er is discussie over de mogelijkheid om gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest toe te passen in deze ecologische focusgebieden.

Ploegverbod

Er geldt een ploegverbod voor natuurlijke graslanden in de Natura 2000-gebieden. Deze mogen niet omgezet worden in bouwland. Daarnaast mag de oppervlakte blijvend grasland in Nederland niet meer dan 5 procent afnemen ten opzichte van de referentieoppervlakte, gebaseerd op 2012. Dit wordt landelijk in de gaten gehouden. Als de oppervlakte afneemt tot onder deze 5 procent, moet Nederland maatregelen nemen om er voor te zorgen dat de oppervlakte blijvend grasland weer op niveau komt. Er wordt dan een nationaal ploegverbod ingesteld. Ook moeten bedrijven die blijvend grasland hebben omgezet naar bouwland er voor zorgen dat deze grond weer in blijvend grasland wordt omgezet, laat Dienst Regelingen weten op zijn website.